

LOTNICZE MAZURY AKTYWIZUJĄ REGION

Obecność awionetek w ruchu biznesowym i turystycznym stanowi rozwinięcie lotniczych tradycji Krainy Wielkich Jezior Mazurskich z początków XX wieku.

TEKST **Stanisław Tołwiński**

J

uż w 1910 r., czyli kilka lat po pierwszym locie braci Wrightów, w firmie Friedricha Festa z Rößel (obecnie Reszel) wyprodukowano samolot projektu inżyniera Bloessa z Rastenburga (Kętrzyna). Był nowoczesnym jednomotowcem z silnikiem o mocy 50 KM, długości 10 m, szerokości 14 m i masie 450 kg.

Częste loty sterowca Zeppelin, dynamicznie działające kluby lotnicze w Rastenburgu czy Lotzen (Giżycko) wpływały na postrzeganie nowych cywilizacyjnych możliwości z wykorzystaniem dróg powietrznych. Rozwinięta sieć infrastruktury lotniczej ułatwiała rozwój komunikacji samolotami z Rzeszy do Prus, w tym na dzisiejsze Mazury. W Prusach Wschodnich funkcjonowało kilka większych lotnisk i kilkadziesiąt lądowisk. Po wojnie duża ich część pozostała w Rosji na terenach obecnego obwodu kaliningradzkiego.

Na terenie zachodniej części Warmii i Mazur dowody na przedwojenną lotniczą aktywność znajdują się w takich miejscach, jak Elbląg (Elbing), Sępólno (Schippenbeil), Olsztyn-Dątki (Allenstein-Deuthen), Gryźliny (Grieslienen) k. Olsztyna, Orneta (Wormditt) i najgłośniejszych obecnie Szymonach (Gross-Schiemanen). We wschodniej części województwa ślady przedwojennej aktywności lotniczej można zauważyć w Kętrzynie (Waischnurem k. Rastenburga), Giżycku (Lotzen), Rostkach (Arys-Rostken), Mrągowie (Sensburg). Nie-

Pasażerowie ze Skandynawii na lotnisku Kętrzyn-Wilamowo

Passengers from Scandinavia at Kętrzyn-Wilamowo Airfield

Dakota DC-3 „Daisy” w pełnej okazałości na lotnisku Kętrzyn-Wilamowo

Dakota DC-3 "Daisy" in all its glory at Kętrzyn-Wilamowo airfield

Dwunastosiłnikowy (6 ciągnących i 6 pchających) wodnosamolot Dornier Do X

Dornier Do X seaplane with 12-engines (6 forward-mounted and 6 backward-mounted in a push-pull configuration)

W PRUSACH WSCHODNICH FUNKCJONOWAŁO KILKA WIĘKSZYCH LOTNISK I KILKADZIESIĄT LĄDOWISK

Samolot zbudowany w 1910 r. przez Friedricha Festa z Rößel (obecnie Reszel)

Airplane built in 1910 by Friedrich Fest from Rößel (present-day Reszel)

stety, duże lotnisko w Elku (Lyck) zostało przez budowniczych powojennych zajęte pod zakłady mięsne i już nie jest w tym samym miejscu do odtworzenia.

Największym spektakularnym osiągnięciem lotniczym w latach 1929–1935 było połączenie z wykorzystaniem olbrzymiego wodnosamolotu. Dornier Do X, kursując do Giżycka (Lötzten), lądując na jeziorze Niegocin, przywoził ok. 100 pasażerów rozłokowanych na 2 pokładach – wyższym dla VIP-ów oraz na dolnym w kategorii turystycznej.

Dwunastosilnikowy samolot Do X, przylatujący regularnie na Mazury, był w tym czasie największym handlowym statkiem powietrznym, wykonującym również loty pasażerskie do Ameryki Północnej. Możemy z dumą mówić, że przeszłość Giżycka łączy z Nowym Jorkiem samolot przywożący pasażerów!

Od kilkunastu lat trwa coraz bardziej widoczny renesans lotniczych tradycji Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Kętrzyn-Wilamowo, byłe lotnisko tajnej kwatery Hitlera, tętni życiem i jest oparciem dla Międzynarodowych Rajdów Lotniczych. Na starym lotnisku w Rostkach dyżuruje Dromader, pełniąc służbę przeciwpożarową. Powstały i świetnie prosperują lądowiska w Kikicach, Babieście, Mrągowie (nad Jeziorem Wierzbowskim), Mazury Residence k. Giżycka, Stare Juchy, niedawno do eksploatacji zostało przygotowane nowe lądowisko przy Gospodarstwie Agroturystycznym w Giżach. Planowane są kolejne miejsca przyjazne

CORAZ CZĘSTSZE JEST WYKORZYSTYWANIE MAŁYCH AWIONETEK W CODZIENNYM ŻYCIU LUDZI BIZNESU, W TURYSTYCE LOTNICZEJ, W ORGANIZOWANIU WCZASÓW.

S-38 Sikorsky, czyli „Latający Jacht Odkrywców”

S-38 Sikorsky, called “The Explorer’s Air Yacht”

See Bee i Twin Bee – latająca amfibia Jamesa Bondy – podziwiana w Giżycku

SeaBee and Twin Bee – James Bond’s amphibious planes, on display at Giżycko

Super Petrel i pilot na płyčźnie jeziora Niegocin

Super Petrel and pilot in shallows of Lake Niegocin

dla małych samolotów, czyli lądowiska z możliwością przekształcenia w lotniska: w rejonie Elku Pisanica, przed wojną znana jako lotnisko Ebenfelde, nad czym bardzo intensywnie pracuje prezydent miasta Elk, a także w Gołdapi (Batkuny) i w Węgorzewie (Maćki).

Wielki potencjał, w tym inwestycyjny, w zakresie obsługi ruchu lotniczego drzemie w naszych jeziorach, gotowych do przyjmowania wodnosamolotów. Już gościliśmy w czasie Mazury AirShow lądujące na jeziorze samoloty Piper Cub, Petrel, SuperPetrel, Cessna 172, Aviat Husky, SeaMax, DHC Beaver, Glasair Sportsman, Lake Buccaneer LA4-200, a nawet hydromotolotnie. Międzynarodowe Rajdy Lot-

Wodnosamoloty Piper i SeeMax zacumowane na bojach jeziora Niegocin

Piper and SeaMax seaplanes anchored at the mooring at Lake Niegocin

nicze po Warmii i Mazurach, Międzynarodowe Zloty Przylotnictwa i Mazur oraz jedyne tego typu, bo na wodzie i w powietrzu, pokazy lotnicze Mazury AirShow są znakomitą promocją Mazur. Otwierają Krainę Wielkich Jezior Mazurskich również dla turystów z Europy. Z roku na rok ruch lotniczy istotnie się zwiększa i może w przyszłości stać się ważnym zasileniem nowej formy turystyki – właśnie lotniczej, ale i zainteresowania inwestycjami kapitałowymi czy biznesowymi w naszym rejonie. Coraz częstsze jest przecież wykorzystywanie małych awionetek w codziennym życiu ludzi biznesu, turystyce lotniczej, organizowaniu wczasów lotniczych czy Rent a Plane. Jestem przekonany,

Samoloty międzynarodowego rajdu na lotnisku Kętrzyn-Wilamowo

Airplanes in international rally at Kętrzyn-Wilamowo airfield

że rozwój General Aviation będzie jednym z ważniejszych wyznaczników rozwoju XXI wieku. W tym dziele ważną rolę – poza wyzwaniem nas, pasjonatów latania – mają do odegrania media, samorządy, zarząd województwa, a także posłowie i senatorowie Warmii i Mazur.

Stanisław Totwiński

Prezes Zarządu Invest Mazury Sp. z o.o., pilot, właściciel lotniska Kętrzyn-Wilamowo i kilku samolotów, które użyczył do działalności statutowej Aeroklubu Krainy Jezior; założyciel i prezes AKJ, wyróżniony Błękitnymi Skrzydłami, inicjator i realizator akcji „Lotnicze Mazury” z największą imprezą Mazury AirShow wyróżnioną certyfikatem marki regionalnej „Produkt Warmia Mazury”. W czasie pełnienia funkcji sekretarza generalnego, wiceprezesa i prezesa Polskiego Związku Żeglarskiego wniósł ogromny wkład w realizację koncepcji „Mazurskiego Szlaku Żeglarskiego”.

ENGLISH SUMMARY

The Land of Great Mazurian Lakes has an aviation tradition dating as far back as early 20th century. Today’s presence of small aircraft in business and tourism is an extension of that tradition as well as an important step towards the further development of the region.